

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMPARATIVNÍ ANALÝZA ČESKÉHO A FRANCOUZSKÉHO
SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ A ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ FRANCOUZSKÉ PRÁVNÍ
TERMINOLOGIE S GLOSÁŘEM

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petřů, PhD.

Autor práce: Diana Novakovičová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3

2021

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích 30. 7. 2021

Diana Novakovičová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce JUDr. Mgr. Ivovi Petřů, Ph.D. za cenné rady a odbornou pomoc a za jeho čas, který mi při tvorbě této práce věnoval.

ANOTACE

Tématem této práce je Komparativní analýza českého a francouzského správního soudnictví a rozbor příslušné francouzské právní terminologie. Práce se skládá z deskriptivní a jazykové části.

Cílem deskriptivní části je analýza českého a francouzského správního soudnictví. První kapitola obsahuje informace o historickém vývoji, pramenech právní úpravy, organizace a fungování správního soudnictví v České republice. Druhá kapitola obsahuje informace o správním soudnictví ve Francii. Jádrem práce je srovnání správního soudnictví České republiky a Francie.

Jazyková část nabízí analýzu příslušných právních termínů a jejich české ekvivalenty. V případě neexistence českého ekvivalentu je navržen možný překlad.

Součástí jazykové části je dvojjazyčný francouzsko-český glosář a resumé ve francouzském jazyce.

Klíčová slova:

komparativní analýza, správní soudnictví, Česká republika, Francie, právní termíny

ABSTRACT

The main topic of this bachelor thesis is a comparison of the Czech and French administrative judiciary and analysis of the relevant French legal terminology with a glossary. The thesis is composed of descriptive and linguistic parts.

The aim of the descriptive part is the analysis of the Czech and French administrative judiciary. The first chapter contains information about historical development, sources of legislation, organization and functioning of administrative justice in the Czech Republic. The second chapter contains information about administrative judiciary in France. The core of the work is a comparison of the organization of administrative courts in the Czech Republic and France.

The language part offers an analysis of the relevant legal terms and their Czech equivalents. In case of non-existence of czech equivalents a possible translation is suggested.

The lexical part also includes a bilingual French-Czech glossary and the resumé in French.

Keywords:

comparative analysis, administrative judiciary, Czech republic, France, legal terms

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	10
1.1 VÝVOJ SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ PO R. 1918	10
1.2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ	11
1.3 ORGANIZACE SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ.....	13
1.3.1 Krajské soudy	13
1.3.2 Nejvyšší správní soud	14
1.4 PRAVOMOCI SPRÁVNÍCH SOUDŮ	15
1.5 PŘÍSLUŠNOST SPRÁVNÍCH SOUDŮ V ČESKÉ REPUBLICE	16
2. SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ VE FRANCII	18
2.1 VÝVOJ SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ VE FRANCII.....	18
2.2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY	19
2.3 POSTAVENÍ A ORGANIZACE SPRÁVNÍCH SOUDŮ VE FRANCII.....	19
2.3.1 Úvodem	19
2.3.2 Členové správních soudů	20
2.3.3 Správní soudy.....	21
2.3.4 Odvolací soudy.....	21
2.3.5 Státní rada.....	22
2.3.6 Specializované správní soudy	23
2.3.7 Kompetenční soud.....	24
2.4 PRAVOMOCI SPRÁVNÍCH SOUDŮ VE FRANCII.....	24
2.4.1 Pravomoc a působnost správních soudů	25
2.4.2 Pravomoc a působnost správních odvolacích soudů.....	26
2.4.3 Pravomoc a působnost Státní rady	26
2.4.4 Pravomoc a působnost kompetenčního soudu	27
3. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ ČESKÉ REPUBLICY A FRANCIE.....	28
3.1 HISTORICKÝ VÝVOJ SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ.....	28

3.2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY	28
3.3 ORGANIZACE SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ.....	29
3.4 PRAVOMOC SPRÁVNÍCH SOUDŮ	30
3.5 PŘÍSLUŠNOST SPRÁVNÍCH SOUDŮ	31
4. ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE.....	32
4.1 SUBJEKTY SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ	32
4.2 SOUDNÍ ORGÁNY SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ	39
5. FRANCOUZSKO-ČESKÝ GLOSÁŘ	42
ZÁVĚR.....	44
RÉSUMÉ	46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	47

ÚVOD

Ve správním soudnictví soudy rozhodují o žalobách fyzických či právnických osob, které se brání proti právní moci a domáhají se ochrany proti nezákonnému rozhodnutí či postupu orgánů veřejné moci. Dané téma jsem si zvolila zejména z důvodu mého zájmu o soudnictví obecně. Rozdílnost českého soudnictví a toho francouzského mi během studia přišla vždy zajímavá, a proto jsem se rozhodla věnovat se v mé práci jedné části soudnictví podrobněji.

Tato práce si klade primárně za cíl popsat některé základní aspekty správního soudnictví v České Republice a Francii a na základě tohoto popisu následně provést komparativní analýzu obou systémů. Vzhledem k mým nynějším poznatkům očekávám, že hodně aspektů správního soudnictví Francie bude odlišných od správního soudnictví České republiky.

Sekundárním cílem práce je analýza specifické právní terminologie, k níž se váže translátologický rozbor vyhledaných právních ekvivalentů a dvojjazyčný glosář.

Práce bude rozdělena na tři části, a to část teoretickou (popisnou), komparativní a jazykovou.

Teoretická část je rozdělena do dvou kapitol. V první kapitole se budeme zabývat pohledem na systém správního soudnictví v České republice. Na začátku popíšeme historický vývoj tohoto typu soudnictví a prameny právní úpravy. Další část této kapitoly bude pojednávat o struktuře správního soudnictví, jeho pravomocích a příslušnosti jednotlivých správních soudů. Hlavním zdrojem informací bude český zákon, zejména Soudní řád správní¹ a Zákon o soudech a soudcích². Dalším zdrojem bude kniha Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy³ a kniha Soudnictví: historie, současnost, perspektivy.⁴

Ve druhé kapitole se zaměříme na systém správního soudnictví ve Francii. Pro co největší přehlednost bude kapitola členěna do stejných podkapitol jako ta předchozí. Počínaje historickým vývojem a prameny právní úpravy se tedy dále přesuneme ke struktuře a typům správních soudů ve Francii, jejich pravomocím a příslušnosti. Zde bude

¹ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní

² Zákon č. 6/2002 Sb. Zákon o soudech a soudcích

³ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.

⁴ SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. Soudnictví: historie, současnost, perspektivy. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.

hlavním zdrojem francouzský zákon, zejména jeho část *Code de justice administrative*⁵. Sekundárními zdroji budou knižní publikace Evropské správní soudnictví⁶ a Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy⁷.

Praktickou část obsahuje třetí a čtvrtá kapitola. Ve třetí kapitole bude provedena komparativní analýza obou právních systémů. V této části tedy rozebereme body, ve kterých se oba systémy shodují a ve kterých jsou naopak rozdílné. Tato část bude členěna do stejných podkapitol jako v teoretické části.

Ve čtvrté kapitole se budeme zabývat rozbořem příslušné právní terminologie. Pokusíme se zde definovat právní termíny z oblasti správního soudnictví obsažené v této práci. Hlavním cílem bude rozbor a následný překlad francouzských pojmů vztahujících se k oblasti správního soudnictví. Pokusíme se také najít legální český ekvivalent k těmto termínům. Očekávám, že bude v některých případech těžké najít český ekvivalent a to způsobí komplikace při překladu. V této části bude primárním zdrojem *Vocabulaire juridique*⁸ a výkladový slovník LAROUSSE⁹. K překladu z francouzského jazyka do češtiny budeme používat zejména Právnícký slovník¹⁰. Kapitola bude zakončena dvojjazyčným terminologickým glosářem.

V závěru této práce vyhodnotíme výsledky komparativní analýzy českého a francouzského systému správního soudnictví. Poslední částí práce bude resumé ve francouzštině.

Seznam použitých zkratk:

NSS – Nejvyšší správní soud

SŘS – Soudní řád správní

ČR – Česká republika

⁵ Code de justice administrative, ve znění pozdějších předpisů

⁶ PÍTROVÁ, L. a POMAHAČ, R. Evropské správní soudnictví. Praha: C.H. Beck, 1998.

⁷ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.

⁸ CORNU, G. *Vocabulaire juridique*. Paris: Quadrige, 2008.

⁹ <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais-monolingue>

¹⁰ LARIŠOVÁ, M. Francouzsko-český, česko-francouzský právnícký slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008.

1. SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Obecný pojem soudnictví můžeme definovat jako výkon soudní moci, která je oddělena od moci výkonné a zákonodárné. Soudní moc je realizována nezávislými soudy¹¹, „*kteřé jsou povolány aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům.*“¹² Základní pravidla stanovuje hlava čtvrtá Ústavy České republiky spolu s ustanoveními hlavy páté Listiny základních práv a svobod a obecným zákonem č.6/2002 Sb. – o soudech a soudcích.¹³

Správní soudnictví je samostatnou částí soudnictví, v němž je poskytována ochrana veřejných subjektivních práv jednotlivců. V právnickém slovníku můžeme najít definici správního soudnictví, která je následující „*Správní soudnictví je soudní kontrolou veřejné správy, jejímž cílem je ochrana subjektivních práv dotčených akty veřejné správy, a tím i kontrola veřejné správy.*“¹⁴

Správní soudnictví je v České republice (dále ČR) upraveno zákonem č.150/2002 Sb. – soudním řádem správním, přičemž je ustanoveno, že v případě, že úprava tímto zákonem chybí, správní soudnictví dále upravuje občanský soudní řád.¹⁵

1.1 Vývoj správního soudnictví po r. 1918¹⁶

Československá republika ihned po svém vzniku převzala celý rakouský a uherský systém veřejné správy a právní řád recepčním zákonem č.11/1918 Sb. Podle rakousko-uherského vzoru vznikalo také správní soudnictví a již brzy po vzniku československého státu byl přijat zákon č.3/1918 Sb., který upravoval kompetence Nejvyššího správního soudu. V první republice se v té době začala připravovat správní reforma, jejímž výsledkem byl v roce 1920 tzv. župní zákon. Stát měl být rozdělen na tzv. župy, které se dále členily na okresy a obce. Nikdy však nedošlo k realizaci tohoto zákona, a tudíž ani ke vzniku správního soudnictví u úřadů okresních a župních, které bylo v této souvislosti plánováno. Správní soudnictví tak bylo v první republice omezeno pouze na Nejvyšší správní soud, který během tohoto období prošel několika změnami. V období

¹¹ Ústavní zákon č.1/1993 Sb. Hlava IV. čl. 81

¹² Ústavní zákon č.1/1993 Sb. Hlava IV. čl. 90

¹³ <https://www.ilaw.cas.cz/vyzkum/ceske-pravo-informace-a-odkazy/soudni-system-v-cr.html>

¹⁴ HENDRYCH, D. Právní slovník. Praha: C.H. Beck, 2003. str. 941

¹⁵ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní. Hlava I. §64

¹⁶ SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. Soudnictví: historie, současnost, perspektivy. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. str. 306-311

protektorátu Čechy a Morava existence správního soudnictví zaniká jak fakticky, tak právně.

Ke znovuzavedení správního soudnictví položila základ Listina základních práv a svobod, konkrétně Hlava V., čl.36 odst.2, který stanovuje: „*Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny.*“¹⁷ Se správním soudnictvím se setkáváme až po roce 1991, kdy je do justiční soustavy zařazeno jakožto pátá část novely občanského soudního řádu. Nedochozí však k žádné úpravě zvláštním procesním ani organizačním předpisem, z tohoto důvodu byla pravomoc správních soudů svěřena obecným soudům. Podle novely občanského soudního řádu byla pravomoc soudů definována generální klauzulí, kterou doprovázela negativní enumerace, tedy vytyčení výjimek správních aktů, které nepodléhají soudní kontrole. Tímto způsobem zákonodárce vymezil pravomoc správních soudů.

Po vzniku České republiky dochází k obnovení vrchních soudů (v Praze a Olomouci). V roce 2002 je zřízen Nejvyšší správní soud, který byl již od r. 1993 zakotven v Ústavě, avšak existoval pouze formálně. Vývoj správního soudnictví je dovršen vydáním zákona č.150/2002 Sb. – soudního řádu správního zákonem č. 192/2003 Sb. – novelou zákona o soudech a soudcích a úpravou páté části občanského soudního řádu. Tato nová procesní úprava správního soudnictví jednak poskytuje důkladnější soudní ochranu proti zásahu veřejné autority, navíc v širším rozsahu, jednak proces před správními soudy dává účastníkům více práv než dříve.

1.2 Prameny právní úpravy správního soudnictví

Existuje mnoho právních předpisů, které více či méně upravují oblast správního soudnictví. V této práci se zaměříme pouze na základní úpravu, tedy na zákony, které souvisí s osobami, jež správní soudnictví vykonávají, s jeho organizací, působností soudů a výkonem pravomoci.

Základem právní úpravy na ústavní úrovni byl Ústavní zákon č.23/1991 Sb., kterým byla uvozena Listina základních práv a svobod. Po projednání vládního návrhu v České

¹⁷ Usnesení č.2/1993 Sb. Hlava V. čl.36 odst.2

národní radě bylo do Ústavy začleněno ustanovení o Nejvyšším správním soudu (Ústavní zákon č.1/1993 Sb. Hlava IV. čl.91), a dále vymezena jeho pravomoc.¹⁸

Správní soudnictví primárně vychází ze zákona č.150/2002 Sb. – soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je pramenem procesním, ale i organizačním předpisem. Dle §1 tento zákon konkrétně upravuje:

- a) pravomoc a příslušnost soudů jednajících a rozhodujících ve správním soudnictví a některé otázky organizace soudů a postavení soudců,
- b) postup soudů, účastníků řízení a dalších osob ve správním soudnictví.

Dalším pramenem právní úpravy je doprovodný zákon č.151/2002 Sb., kterým se mění některé zákony související s přijetím soudního řádu správního a zákon č.131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů.¹⁹

Správní soudnictví se dále řídí také zákonem č.99/1963 Sb. – občanských soudním řádem. Dle §1-3 tohoto zákona, občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práva oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k zachování zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob. V občanském soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci a provádějí výkon rozhodnutí, která nebyla splněna dobrovolně; dbají přitom, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů fyzických a právnických osob a aby právo nebylo zneužíváno na úkor těchto osob. Soudní řízení je jednou ze záruk zákonnosti a slouží k jejímu upevnování a rozvíjení. Každý má právo domáhat se u soudu ochrany práva, které bylo ohroženo nebo porušeno.

Posledním ze základních zákonů upravujících správní soudnictví je zákon č.549/1991 Sb. – o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Dle §1 tohoto zákona se soudní poplatky vybírají za:

- a) řízení před soudy České republiky, a to z úkonu uvedených v sazebníku poplatků,
- b) jednotlivé úkony prováděné soudy a úkony prováděné správou soudů, uvedené v sazebníku poplatků,

¹⁸ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 41-43

¹⁹ <http://www.nssoud.cz/Pravni-uprava/art/50?menu=181> citováno 4.6.2021

- c) zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedený notářem na žádost osoby oprávněné k jejímu podání.

1.3 Organizace správního soudnictví

Hlavním předpisem upravující organizaci správního soudnictví je soudní řád správní (dále SŘS) a to i přesto, že je ve své podstatě předpisem procesním. Tímto zákonem byl zřízen Nejvyšší správní soud a byla jím definována „soustava nižších správních soudů“. Zákon o soudech a soudcích upravuje organizaci a postavení soudců ve správním soudnictví jen podpůrně.²⁰

Podle soudního řádu správního je pravomoc v oblasti správního soudnictví svěřena krajským soudům a Nejvyššímu správnímu soudu se sídlem v Brně.²¹

1.3.1 Krajské soudy

Krajské soudy řadíme jednak mezi obecné soudy druhého stupně a rovněž mezi soudy prvního stupně v oblastech správního řízení. V prvním případě působí jako soudy odvolací (apelační) v civilních i trestních věcech, kdy rozhodují o odvoláních proti rozhodnutím okresních soudů, které spadají do jejich obvodu.²²

Ve věcech správního soudnictví rozhoduje příslušný krajský soud, pokud není zákonem určeno jinak. Krajské soudy rozhodují tedy dle §31 soudního řádu správního například ve věcech: důchodového pojištění, nemocenského pojištění, sociální péče, pomoci v hmotné nouzi a státní sociální podpory, dávek pěstounské péče, ve věcech přestupků, za které zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je nejvýše 100 000 Kč, mezinárodní ochrany.

Krajský soud sestává z předsedy soudu, místopředsedy soudu, předsedů senátů a dalších soudců. Rozhodovací činnost je vykonávána soudci a přísedícími, přičemž se na ní podílejí také vyšší soudní úředníci, justiční čekatelé a soudní tajemníci. Krajské soudy rozhodují ve specializovaných senátech, složených z předsedy a dvou soudců. Rozhodnutí může také vyslovit v případech stanovených zákonem samosoudce, jímž může být předseda senátu nebo soudce.²³

²⁰ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 45

²¹ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní. Hlava I. §3

²² SCHELLEOVÁ, I. Organizace soudnictví a právní služby. Brno: Alfa Publishing, 2006. str. 41

²³ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní. Hlava II. §30-31

U krajských soudů je zřízena soudcovská rada, jakožto poradní orgán, jehož shromáždění jsou neveřejná.²⁴

V České republice je zřízeno 8 krajských soudů dle vytvoření krajů v r. 1960 tehdejší správní reformou.²⁵ Jedná se o Městský soud v Praze, který vykonává působnost v obvodu hlavního města Prahy, dále o krajský soud v Praze pro Středočeský kraj a poté o krajské soudy v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně a Ostravě.²⁶

1.3.2 Nejvyšší správní soud

Dále je zřízen Nejvyšší správní soud (dále NSS) v Brně, který byl ustanoven SŘS a započal svou činnost 1.1.2003. Tento soud je složen z předsedy soudu, místopředsedy soudu, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců. Prezident republiky je pověřen jmenovat z řad soudců zmiňovaného soudu předsedu a místopředsedy NSS, jejichž funkční období je stanoveno na 10 let. Rozhodovací činnost NSS je dána do rukou soudců. Mimo to, předseda a místopředseda NSS provozují státní správu NSS, předsedové kolegií organizují a spravují činnost kolegií a předsedové senátů organizují a regulují činnost senátů. Ke každému soudci NSS je jmenován alespoň jeden asistent soudce, jehož funkce zaniká, zanikne-li funkce příslušného soudce. Funkce asistenta vzniká jmenováním předsedy NSS na návrh soudce, o jehož asistenta se jedná a obvykle je upravena zákoníkem práce. Asistent soudce je zavázán mlčenlivostí vzhledem k věcem, jejichž poznání nabyt při výkonu své funkce.²⁷

Soudci NSS jsou členěni do tzv. kolegií dle převládajícího odvětví své činnosti a o jejich počtu rozhoduje plénum, jež sestává ze všech soudců NSS.²⁸ V nynější době jsou vymezena dvě kolegia – finančně správní kolegium a sociálně správní kolegium.²⁹ Kandidáti na pozici soudce NSS musí kromě obecných podmínek splnit navíc podmínku desetileté právní praxe.³⁰ Pokud není zákonem předepsána výhradnost předsedy senátu v rozhodování a konání jednotlivých úkonů, obvykle NSS rozhoduje v senátech nebo v rozšířených senátech. Senát je dle §16 SŘS tvořen předsedou a šesti soudci v případě

²⁴ Zákon č. 6/2002 Sb. Zákon o soudech a soudcích. Hlava I. §46-48

²⁵ <https://www.czso.cz/csu/xj/historie-krajskeho-zrizeni-saha-hluboko-do-minulosti> citováno 6.6.2021

²⁶ <https://justice.cz/soudy> citováno 6.6.2021

²⁷ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní. Hlava I. §11-14

²⁸ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní. Hlava I. §15

²⁹ http://www.nssoud.cz/main.aspx?cls=art&art_id=16 citováno 6.6.2021

³⁰ <http://www.nssoud.cz/Memorandum-o-vyberu-kandidatu-na-soudce-pro-Nejvyssi-spravni-soud-zverejneni-pravidel/art/875?menu=382> citováno 6.6.2021

projednávání „ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda, ve věcech politických stran a politických hnutí a v řízení o kompetenčních žalobách“, v ostatních záležitostech z předsedy a dvou soudců. Rozšířený senát představuje předseda a šest nebo osm soudců.³¹

Je zřízena dále soudcovská rada, která se skládá z pěti členů v čele s předsedou. Tito členové jsou voleni soudci NSS společně se třemi náhradníky a jejich funkční období trvá 5 let. Soudcovská rada se vyjadřuje ke kandidátům na jmenování do funkce v rámci NSS, taktéž k otázkám státní správy NSS a jeho rozvrhu práce. Soudcovská rada je zřizována také u krajských soudů, jak již bylo zmíněno, nicméně také u vrchních a okresních soudů.³²

NSS je vrcholný soudní orgán ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví, který zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování. Hlavním úkolem NSS je sledovat a vyhodnocovat pravomocná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví a na jejich základě v zájmu jednotného rozhodování soudů přijímat stanoviska k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu. NSS se může usnést na zásadním usnesení v případech a postupem, jež stanovuje zákon.³³

Dle zákona č. 131/2002 Sb. – zákona o rozhodování některých kompetenčních sporů je při NSS zřízen tzv. zvláštní senát. Zvláštní senát řeší kompetenční spory mezi soudy správního soudnictví.

1.4 Pravomoci správních soudů

Pravomoci správních soudů se rozumí souhrn jejich oprávnění jednat a rozhodovat v určitých věcech, jež jsou stanoveny zákonem. Pravomoc správních soudů je vymezena v §4–6 SŘS. Dle §4 správní soudy rozhodují o:

- a) žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy,
- b) ochraně proti nečinnosti správního orgánu,

³¹ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní. Hlava I. §15-20

³² Zákon č. 6/2002 Sb. Zákon o soudech a soudcích. Hlava I. §46-58

³³ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní. Hlava I. §12

- c) ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu,
- d) kompetenčních žalobách.

Dále soudy rozhodují:

- a) ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda,
- b) ve věcech politických stran a politických hnutí,
- c) o zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí pro rozpor se zákonem.

§5 soudního řádu správního dále říká, že: Nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, lze se ve správním soudnictví domáhat ochrany práv jen na návrh a po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zvláštní zákon.

Z výše zmíněného vyplývá, že správní soudy rozhodují ve velkém množství záležitostí a správní soudnictví dnes hraje nezbytnou roli v rámci výkonu státní moci a dohledu nad ní.

1.5 Příslušnost správních soudů v České republice³⁴

Příslušnost soudu určuje, který konkrétní soud bude danou věc projednávat a rozhodovat o ní. SŘS rozlišuje v §7 věcnou a místní příslušnost. Věcná příslušnost určuje vztah správního orgánu k věci, tedy předmětu řízení. Pokud není stanoveno jinak, správní řízení probíhá v prvním stupni před příslušným krajským soudem. Místní příslušnost určuje dále vztah mezi předmětem řízení a správním orgánem v určitém místě. Dřívější úprava soudního řádu správního označovala jako místně příslušný ten soud, v jehož obvodu bylo sídlo správního orgánu, který rozhodl v posledním stupni. Novelou zákona z 1. ledna 2012 bylo rozhodnuto, že místně příslušný soud je soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který rozhodl v prvním stupni. Výjimku tvoří případy ve věcech důchodového pojištění, zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, dávek státní sociální podpory, dávek pěstounské péče, dávek pro osoby se zdravotním postižením, průkazu osoby se zdravotním postižením, příspěvku na péči a dávek pomoci, kdy je místní příslušnost krajského soudu určena bydlištěm či sídlem navrhovatele.

Je-li návrh podán u soudu, který není věcně či místně příslušný k jeho vyřízení, tento soud ho postoupí k soudu věcně a místně příslušnému. Pokud byl návrh chybně postoupen

³⁴ Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní. Hlava II. §7

NSS, ten jej vrátí zpět krajskému soudu, nebo jej postoupí soudu věcně a místně příslušnému.

2. SPRÁVNÍ SOUDNICTVÍ VE FRANCII

V předchozí kapitole jsme se zabývali správním soudnictvím v České republice. V následující kapitole si přiblížíme situaci správního soudnictví ve Francii, abychom poté mohli co nejlépe sestavit komparativní analýzu obou systémů. Pro co nejlepší přehlednost bude kapitola členěna do stejných podkapitol jako kapitola předchozí.

2.1 Vývoj správního soudnictví ve Francii

Francouzský typ správního soudnictví bezpochyby ovlivnil několik zemí v Evropě, jako je například Belgie a Itálie. Počátky francouzského správního soudnictví sahají až do období absolutní monarchie, kdy byly ustanoveny výjimečné soudy, jejichž působnost se vztahovala na správní záležitosti.

Základ moderního správního soudnictví ve Francii spadá do období Velké francouzské revoluce, tedy období mezi lety 1789 a 1799. Hned na počátku, na základě zákona z roku 1790 a ústavy z roku 1791 došlo k oddělení moci soudní a moci výkonné.

Soudy měly od té doby zakázáno rozhodovat ve správních věcech a správní úřady již nadále nemohly zasahovat do soudních sporů. Toto oddělení moci však znamenalo těžko udržitelný stav pro správní orgány, došlo tedy ke vzniku zvláštních institucí tzv. rad prefektur (*Conseils de préfecture*) společně s jednou radou pro celý stát (*Conseil d'État*).³⁵

Tyto sbory byly zřízeny v průběhu napoleonských reforem v roce 1800 a měly za úkol projednávat správní spory. Je však nutno podotknout, že dlouhou dobu oba tyto orgány vykonávaly pouze poradní funkci, v jejich pravomoci tedy nebylo vydávat justiční rozhodnutí, ale rady prefektur a Státní rada pouze předkládaly svá dobrozdání (*avis*) nejvyššímu představiteli státní moci, či departmentu, který poté učinil ve věci vlastní rozhodnutí. Tento systém přetrval ve Francii více než 100 let.³⁶

Až zákon z roku 1872, kdy došlo k tzv. druhé separaci pravomocí, prohlásil Státní radu i rady prefektur jako soudy rozhodující ve správních sporech. Zásady změny úpravy zákona nastaly v roce 1926, kdy byly rady prefektur přetransformovány v orgány mezidepartmentní a došlo k rozšíření jejich pravomocí. V roce 1979 došlo k poslední

³⁵ ZOULÍK, F. Soudy a soudnictví. Praha: C.H.Beck, 1995. str. 178-179

³⁶ SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. Soudnictví: historie, současnost, perspektivy. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. str. 301-302

zásadní úpravě správního soudnictví. Při této úpravě byla omezena pravomoc Státní rady rozhodovat spory prvoinstančně a tento orgán se stal především odvolací instancí, a to jak vůči radám prefektur, tak vůči specializovaným orgánům správního soudnictví.³⁷

2.2 Prameny právní úpravy³⁸

Francouzské prameny právní úpravy lze rozdělit na prameny psané (*les sources écrites*) a prameny nepsané (*les sources non-écrites*). Prameny nepsanými jsou myšleny jednak obecné právní principy (*les principes généraux du droit*), jednak soudní judikatura.

Když nahlédneme do Ústavy V. Francouzské republiky ze 4. října 1958, zjistíme, že neobsahuje žádná ustanovení týkající se správního soudnictví. Historicky byla nejvýznamnějším procesním pramenem právní úpravy řízení před francouzskými správními soudy již od roku 1872 jedna ze soudních judikatur, a to sice judikatura Státní rady. Tato judikatura přijímala rozhodnutí v konkrétních sporech.

V roce 2000 Francouzská republika přijala s účinností od 1. ledna 2001 tzv. řád správního soudnictví (*Code de justice administrative*), jímž byla plně kodifikována procesní pravidla plynoucí z judikatury. Řád správního soudnictví je rozdělen do dvou částí: legislativní a reglementární. Legislativní část tvoří právní normy, které byly přijaty ve formě zákona (*loi*) a reglementární část tvoří právní předpisy (*règlements*) vydané výkonnou mocí. Tento řád taktéž upravuje postavení Státní rady, její pravomoci i řízení před Státní radou.

2.3 Postavení a organizace správních soudů ve Francii

2.3.1 Úvodem

Správní soudy ve Francii jsou zcela odděleny od soustavy obecných soudů, jedná se tedy o dualistický typ správního soudnictví. Každá soustava funguje samostatně a zcela nezávisle na té druhé, správní soudy mají jinou strukturu i složení. Správní soudnictví ve Francii funguje na třech úrovních – úrovni departementní, regionální a celostátní. Na úrovni departementální působí správní soudy (*les tribunaux administratifs*), na regionální správní odvolací soudy (*les cours administratifs d'appel*) a na celostátní úrovni Státní

³⁷ ZOULÍK, F. Soudy a soudnictví. Praha: C.H.Beck, 1995. str. 179

³⁸ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 224-226

rada (*Conseil d'État*), která je nejvyšším orgánem tamního správního soudnictví.³⁹ Francouzské správní soudy jsou rozděleny na dvě větve správních soudů – obecné správní soudy a specializované správní soudy.

Správní řízení je pro francouzské občany zdarma, z tohoto důvodu a také z důvodu nepovinnosti zastoupení advokátem počet řízení stále stoupá. V roce 2008 bylo podáno na správní soudy 186 000 nových případů. Dle posledních dostupných zdrojů z roku 2016 řešilo správní soudnictví téměř 232 000 sporů. Čekací doba na vyřízení podání byla v roce 2000 více jak 20 měsíců, zatímco v dnešní době je méně než 13 měsíců.⁴⁰

2.3.2 Členové správních soudů

Členové správních soudů a správních odvolacích soudů jsou státní zaměstnanci (*fonctionnaires*), jakmile se však jejich aktivita týká správního soudnictví, mají zvláštní nezávislý statut. „*Jejich statut jim garantuje jejich nezávislost a nestrannost*“.⁴¹ Jejich funkce je v takovémto případě neslučitelná s novým služebním přidělením, jakožto s dalšími volenými funkcemi či např. s funkcí advokáta. „*Soudci jsou jmenováni nebo povýšeni dekretem prezidenta republiky*“.⁴² Soudci správních soudů mají postavení tzv. *magistrats administratifs* (čl. R 231-1 – řádu správního soudnictví) a rekrutují se z řad absolventů Národní školy správy – ENA (*École nationale de l'Administration*) (čl. L 233–2 řádu správního soudnictví).

Členové správních soudů jsou v zákoně, konkrétně v čl. L 231-2 řádu správního soudnictví označovány *président, premier conseiller a conseillers. Premier conseiller a conseillers* mohou zaujímat funkci *rapporteur* nebo *rapporteur public*, jak je uvedeno v čl. R 231-2 řádu správního soudnictví. Možné ekvivalenty těchto termínů rozebereme v jazykové části práce.

Rapporteur public podle čl. L 7 soudního řádu správního má za úkol „*veřejně a zcela nezávisle vyjadřovat svůj názor na otázky vyplývající z daného případu a na řešení tohoto případu.*“ Takovýto soudce má výjimečné postavení, jelikož není členem senátu, který daný případ projednává, ani se nemůže podílet na hlasování senátu, avšak jak při

³⁹ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 226

⁴⁰ <https://www.conseil-etat.fr/tribunaux-cours/la-jurisdiction-administrative> citováno 20.6.2021

⁴¹ ODENT, B., TRUCHET, D. La justice administrative. 2. vydání. Paris: Presses Universitaires de France, 2008. str. 18.

⁴² L. 233-1 Code de justice administrative, ve znění pozdějších předpisů

neveřejné poradě soudu, tak při hlasování senátu může být přítomen. Jeho hlavním cílem ve funkci je ochrana práva a zákona. Jelikož může veřejně vyjadřovat svůj názor, jeho činnost napomáhá také k veřejnosti řízení. *Rapporteur public* daný případ rozebírá jak po stránce zákonnosti postupů veřejné správy, tak dle stanoviska stávající rozhodovací praxe správních soudů, a to hlavně s judikaturou Státní rady a Ústavní rady, plní tedy taktéž doktrinální roli.⁴³

2.3.3 Správní soudy

Správní soudy (*les tribunaux administratifs*) jsou soudy první instance, ve Francii existují již od roku 1953, kdy zcela nahradily tehdejší rady prefektur. Momentálně je ve Francii 42 těchto správních soudů, z nichž 31 se nachází v metropolitní části Francie a 11 v zámoří. Rozhodují kolegiálně, výjimečně samosoudcem.⁴⁴

Každý správní soud je tvořen 1-8 senáty (*chambres*), přičemž každý sestává ze tří soudců (*les magistrats*). Přesný počet senátů udává čl. R 221-4 řádu správního soudnictví. Členy správních soudů prvního stupně jsou *le président de chambre* a *les conseillers*, jež vykonávají funkci *rapporteur* či *rapporteur public*.

Mimo svoje pravomoci v oblasti správního soudnictví mohou být správní soudy prvního stupně vyzvány, aby se vyjádřily k otázkám, jež jim předkládá příslušný prefekt, kterým se rozumí zástupce hlavy státu v departmentu.^{45,46}

2.3.4 Odvolací soudy

Správní odvolací soudy (*les cours administratives d'appel*) jsou soudy druhé instance správního soudnictví Francie a fungují zde od roku 1987. Jejich pravomocí je rozhodovat o většině odvolání proti rozhodnutím správních soudů prvního stupně. Výjimkou jsou spory o obecních a kantonálních volbách,⁴⁷ odvolání pro posouzení legality a odvolání na žádost soudního orgánu, kdy je odvolacím řízením pověřena Státní rada. V současné době přibližně 16 % rozsudků vydaných správními soudy prvního stupně jsou postoupeny odvolacím soudům. Správní odvolací soudy rozhodují v souladu

⁴³ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 227

⁴⁴ NOVOTNÁ, S. Organizace soudnictví s aspektem na správní oblast v komparaci ČR a Francie. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Právnická fakulta. Vedoucí práce: JUDr. Monika Horáková, Ph.D.

⁴⁵ V České republice by touto osobou byl hejtman kraje.

⁴⁶ <https://www.conseil-etat.fr/tribunaux-cours/la-jurisdiction-administrative> citováno 22.6.2021

⁴⁷ Kantony = volební jednotky v rámci departmentu

s řádem správního soudnictví (*Code de justice administrative*). Tyto soudy jsou organizovány stejně jako správní soudy prvního stupně do senátů. V čele správního odvolací soudu stojí *le président de la chambre*, který je zároveň členem Státní rady. Dále správní odvolací soud tvoří *les assesseurs* a *les conseillers*, kteří plní funkci *le rapporteur* či *le rapporteur public*. Členové správních odvolacích soudů jsou rekrutováni z řad soudců správních soudů, státních zaměstnanců či advokátů. Francie celkem čítá 8 odvolacích správních soudů, které sídlí v metropolitní části státu, a to v Paříži, Versailles, Lyonu, Bordeaux, Nancy, Nantes, Douai a v Marseille.⁴⁸

2.3.5 Státní rada

Na vrcholu správního soudnictví francouzské republiky stojí Státní rada (*Conseil d'État*) v jejímž čele stojí dle čl. L 121-1 řádu správního soudnictví formálně předseda vlády (k r. 2021 Jean Castex), v jehož nepřítomnosti ho zastupuje ministr spravedlnosti, avšak fakticky vykonává jeho činnost *le vice-président* Státní rady (aktuálně Bruno Lasserre).

Státní rada má celkem 300 členů, kteří se rekrutují z řad absolventů Národní školy správy (*École nationale de l'Administration, ENA*).⁴⁹ Dle čl. 121-2 soudního řádu správního se Státní rada sestává z *le vice-président*, *le président de section*, *les conseillers d'État en service ordinaire*, *les conseillers d'État en service extraordinaire*, *les maîtres des requêtes* a *les auditeurs*. Funkcí *le vice-président* je jednak řídit Státní radu, jednak dohlížet nad všemi soudci správních soudů a správních odvolacích soudů (čl. R 231-3 řádu správního soudnictví).

Dle čl. L 121-3 řádu správního soudnictví se Státní rada člení na sekce. Skládá se z jedné soudní sekce (*section du contentieux*) a šesti správních sekcí. (čl. R 123-2 řádu správního soudnictví). Toto rozdělení zajišťuje řádné oddělení dvou funkcí Státní rady – funkce rozhodovací a funkce poradní. Sekce soudní plní rozhodovací funkci a je sekcí nejrozsáhlejší. Administrativní sekce zastávají funkci konzultativní a kontrolní na základě příslušného oboru působnosti.⁵⁰

Kromě toho, že rozhoduje o odvoláních správních odvolacích soudů, mezi její kompetence patří taktéž rozhodovat o některých odvoláních proti rozhodnutí správních

⁴⁸ <https://www.conseil-etat.fr/tribunaux-cours/la-jurisdiction-administrative> citováno 25.6.2021

⁴⁹ PÍTROVÁ, L. a POMAHÁČ R., Evropské správní soudnictví. Praha: C.H. Beck, 1998. str. 61

⁵⁰ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 231

soudů první instance. Státní rada má ve Francii dvojí působnost, jednak má rozhodovací pravomoc, jednak se podílí na výkonné moci. Státní rada má totiž vůči vládě poradní funkci, ke které je připojeno povinné posouzení legislativních vládních návrhů.⁵¹

Státní rada autonomně řídí správu správních soudů, včetně financování, navržení kandidátů na funkci soudce správního soudu i profesního postupu jednotlivých soudců. Plní naplno svoji administrativní funkci a je hlavním orgánem správy správních soudů.⁵²

2.3.6 Specializované správní soudy

Mimo správní soudy a správní odvolací soudy existují ve Francii specializované správní soudy (*les juridictions administratives d'exception*). Tyto soudy Sládeček⁵³ nazývá tzv. kvazisoudy. Jsou vytvořeny pro zvláštní druhy řízení z podnětu Státní rady či zákonem. Charakteristickým znakem je pro ně, jak již název napovídá, úzká specializace. Jejich počet se neustále mění, jelikož mohou být založeny na dobu určitou či neurčitou.

Všechny specializované správní soudy podléhají kontrole Státní rady, která využívá tzv. kasačního opravného prostředku. Některé soudy podléhají Státní radě co do možnosti odvolání, nicméně těchto soudů je pouze málo a nejsou příliš důležité. Mezi těmi, co podléhají Státní radě co do kasačního opravného prostředku je nutno zmínit Účetní dvůr (*Cour de comptes*), Rozpočtový a finanční soud (*Cour de discipline budgétaire et financière*), přičemž tyto dva specializované soudy můžeme zařadit do finančního soudnictví. Dále sem patří soudy, jež se zabývají disciplinárním řízením odborného personálu (*Les organismes supérieurs des Ordres professionnels*), mezi ty patří např. Lékařská komora (*Ordre des médecins*) či Komora architektů (*Ordre des architectes*) či Regionální účetní komory (*Les chambres régionales des comptes*).⁵⁴

V neposlední řadě můžeme zmínit Národní soud pro právo na azyl (*La Cour nationale du droit d'asile – CNDA*), který rozhoduje o odvoláních proti zamítnutí uprchlíka ze strany Francouzského úřadu pro ochranu uprchlíků a osob bez státní příslušnosti (*Office française de protection des réfugiés et apatrides – OFPRA*).⁵⁵

⁵¹ ZOULÍK, F. Soudy a soudnictví. Praha: C.H.Beck, 1995. str. 181

⁵² SLÁDEČEK, V. Op. cit. str. 228

⁵³ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 231

⁵⁴ VINCENT, J. Institutions judiciaires: organisation, juridictions, gens de la justice. Paris: Dalloz, 2003. str. 498-500

⁵⁵ <http://www.justice.gouv.fr/organisation-de-la-justice-10031/lordre-administratif-10034/les-juridictions-specialisees-12023.html> citováno 1.7.2021

2.3.7 Kompetenční soud⁵⁶

Kompetenční soud (*Tribunal des conflits*) řeší spory vzniklé mezi oběma soudními soustavami, tedy soustavou obecných soudů a správních soudů.

Kompetenční soud sestává z 8 členů, čtyř členů Státní rady jako vrcholného orgánu správního soudnictví a 4 členů Kasačního soudu jako vrcholného orgánu obecného soudnictví. Tyto členy jmenují jejich původní instituce, aby kromě jejich činnosti ve Státní radě či Kasačním soudu zasedali u kompetenčního soudu. Jsou jmenováni na tříleté funkční období, které je dvakrát obnovitelné. Těmto soudcům pomáhají navíc 4 členové soudu plnící funkci *le rapporteur public*, kteří mají za úkol informovat o vyhlášení rozsudků. Touto funkcí jsou jmenováni 2 *les maîtres de requêtes* Státní rady a dva generální advokáti Kasačního soudu. V čele kompetenčního soudu stojí předseda, kterým je ministr spravedlnosti (k r. 2021 Eric Dupond-Moretti), označován titulem *Garde des Sceaux*. Předseda zasahuje však pouze v případě rovnosti hlasů.

2.4 Pravomoci správních soudů ve Francii

Správní soudy ve Francii mají nejen pravomoc rozhodovací, ale také pravomoc poradní. Rozhodovací pravomoc opravňuje správní soudy rozhodovat o sporech mezi občany, právníckými osobami, podniky, sdruženími a odbory a správou. Rozhodují také o sporech mezi veřejnými právníckými osobami. Až na výjimky mohou správní soudy přezkoumávat normativní i individuální správní akty. Mohou správní akt zrušit, a to hlavně na základě stížnosti pro porušení pravomoci. Správní soudy smějí nařídít správnímu orgánu náhradu škody, anulovat či zvrátit výsledek voleb. Daňový poplatník může být správním soudem zbaven povinnosti zaplatit daň.⁵⁷

Spory, které řeší správní soudy ve Francii jsou obvykle rozděleny do dvou skupin.

První skupinou jsou spory objektivní, spory o zákonnost správního aktu, druhou kategorií tvoří spory subjektivní, jež se týkají porušení určitého subjektivního práva.⁵⁸

Pro lepší pochopení pravomocí jednotlivých správních soudů si v následujících odstavcích nastíníme, jaké základní typy správních žalob francouzský systém představuje.

⁵⁶<https://www.conseil-etat.fr/actualites/fiches-pedagogiques-pour-en-savoir-plus/qu-est-ce-que-le-tribunal-des-conflits> citováno 3.7.2021

⁵⁷ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 233

⁵⁸ PÍTROVÁ, L. a POMAHÁČ, R. Evropské správní soudnictví. Praha: C.H. Beck, 1998. str. 80

Správní žaloby jsou klasifikovány dle druhu rozhodnutí, které je skrz žalobu požadováno. Dle této klasifikace rozlišujeme tři typy žalob:

1. Žaloby na zrušení správního aktu (*les recours en annulation*)
2. Žaloby na zrušení a změnu správního aktu (*les recours de plein contentieux*)
3. Žaloby na posouzení zákonnosti správního aktu a interpretaci (*les recours en appréciation de la légalité et en interprétation*)⁵⁹

Prvním typem žaloby je žaloba, ve které žalobce napadá nezákonnost správního aktu a požaduje jeho zrušení. Nejvýznamnější z žalob na zrušení (*recours en annulation*) je žaloba na překročení pravomoci (*les recours pour excès de pouvoir*). Správní řízení o těchto žalobách můžeme souhrnně nazvat jako *contentieux d'annulation* anebo objektivní správní spory.⁶⁰

Druhým typem je žaloba, kdy se žalobce domáhá, aby soudce využil všech svých soudních pravomocí, tedy nejen té „zrušit napadený akt, ale aby v některých případech rozhodl o jeho změně a případně o náhradě škody“. Tyto spory pojmenováváme jako spory de *pleine juridiction*, tedy v plné jurisdikci či subjektivní spory.⁶¹

Třetím typem je situace, kdy je podání žaloby u správního soudu spojeno s řešením předběžné otázky v řízení před obecnými soudy, kde je zpochybňován určitý správní akt. Obecný soud musí vycházet z rozhodnutí správního soudu, které bylo vydáno na základě návrhu na výklad či posouzení legality správního aktu. Tento druh řízení označujeme jako interpelační spory.⁶²

V ojedinělých případech může správní soudce plnit represivní úlohu, kdy rozhoduje o správních trestech u osob, které se dopustily přestupků vůči státnímu vlastnictví. Ty, které se však objevují nejčastěji a jsou nejvýznamnější jsou žaloby v plné jurisdikci a žaloby na zrušení správního aktu.⁶³

2.4.1 Pravomoc a působnost správních soudů

Správní soudy prvního stupně mají všeobecnou působnost. Dle čl. L 311-1 řádu správního soudnictví tedy rozhodují ve správních věcech jako soudy prvního stupně vyjma sporů určených zákonem k rozhodnutí Státní radě či specializovaným soudům.

⁵⁹ PÍTROVÁ, L. a POMAHAČ, R. Evropské správní soudnictví. Praha: C.H. Beck, 1998. str. 69-70

⁶⁰ PÍTROVÁ, L. a POMAHAČ, R. Op. cit. str. 69

⁶¹ PÍTROVÁ, L. a POMAHAČ, R. Op. cit. str. 69-70

⁶² PÍTROVÁ, L. a POMAHAČ, R. Op. cit. str. 70

⁶³ PÍTROVÁ, L. a POMAHAČ, R. Op. cit. str. 70

Pokud se jedná o příslušnost, dle čl. R 46 Zákoníku pro správní soudy a správní odvolací soudy (*Code des tribunaux administratifs et des cours administratives d'appel*) je místně příslušný ten správní soud, v jehož obvodu má sídlo správní orgán, jež vydal napadené rozhodnutí. Existují však výjimky z tohoto pravidla, jež jsou uvedeny v příloze řádu správního soudnictví.

2.4.2 Pravomoc a působnost správních odvolacích soudů

Dle čl. L 321-1 řádu správního soudnictví odvolací správní soudy rozhodují ve druhé instanci o opravných prostředcích proti rozhodnutím správních soudů prvního stupně s výjimkou rozhodnutí, jež projednává Státní rada. Nicméně je třeba zmínit, že neplatí, že proti každému rozhodnutí správního soudu lze podat odvolání, konkrétně nelze podat odvolání proti rozhodnutím, která byla učiněna samosoudcem či vydána ve zkráceném řízení.⁶⁴

Správní odvolací soud místně příslušný k projednání odvolání proti rozsudku správního soudu prvního stupně je dle čl. R 322-1 soudního řádu správního ten, v jehož obvodu má sídlo soud prvního stupně, jež vydal napadené rozhodnutí.

2.4.3 Pravomoc a působnost Státní rady⁶⁵

Státní rada rozhoduje jako:

- a) Soud první a poslední instance,
- b) Odvolací soud,
- c) Kasační soud.

Jako soud prvního a posledního stupně Státní rada rozhoduje dle čl. R 311-1 řádu správního soudnictví například o žalobách na zrušení dekretů, o sporech týkajících se státních zaměstnanců a úředníků jmenovaných dekretem prezidenta republiky, o žalobách proti nařízení prezidenta republiky a dalších vyjmenovaných ve výše zmíněném článku řádu správního soudnictví.

Jak již bylo zmíněno výše, Státní rada funguje jako odvolací soud, kdy projednává odvolání proti rozsudkům správních soudů prvního stupně ve věcech komunálních a kantonálních voleb. Je odvolacím soudem ve sporech o zákonnost. Jedná se tedy hlavně

⁶⁴ SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. str. 236

⁶⁵ <https://www.conseil-etat.fr/tribunaux-cours/organisation>

o případy, kdy jiné soudy žádají o posouzení zákonnosti správního aktu či o případy posouzení zákonnosti u normativních aktů.

Jako kasační soud funguje Státní rada proti rozhodnutím specializovaného soudnictví a v některých případech proti konečným rozhodnutím správních odvolacích soudů.

2.4.4 Pravomoc a působnost kompetenčního soudu

Jak již bylo zmíněno dříve, kompetenční soud (*Tribunal des conflits*) řeší spory vzniklé mezi oběma soudními soustavami, tedy soustavou obecných soudů a správních soudů. Pokud se spor mezi stranami týká soukromých osob, jsou kompetentní obecné soudy. Naopak, když se jedná o spor, ve kterém je zainteresována alespoň jedna veřejná osoba, spor řeší správní soud. Jsou však případy, kdy je těžké rozlišit, která ze soustav je kompetentní k řešení sporu a v takovémto případě je to právě kompetenční soud, který rozhodne o příslušnosti k jedné ze soudních soustav.

3. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA SPRÁVNÍHO SOUDNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY A FRANCIE

V následující kapitole se zaměříme na komparaci správního soudnictví České republiky a Francie. Aby bylo porovnání co nejpřehlednější, budeme postupovat dle probraných částí minulých dvou kapitol. Tato kapitola bude vést ke zjištění vzájemných podobností a odlišností mezi soudními systémy obou zemí. Prvně tedy porovnáme historický vývoj správního soudnictví, následně prameny právní úpravy, strukturu jednotlivých správních soudů. V závěru kapitoly se zaměříme na pravomoci správních soudů obou zemí a jejich příslušnost. Již v průběhu psaní popisné části byly zřetelné rozdíly mezi správním soudnictvím u nás a ve Francii, a tak lze předpokládat, že i přesto, že nalezneme shodné aspekty obou systémů, nalezneme i mnoho odlišností.

3.1 Historický vývoj správního soudnictví

Správní soudnictví tak, jak ho známe dnes, bylo zavedeno do soudní soustavy až po r. 1991 jakožto pátá část občanského soudního řádu. I tehdy však výkonnou mocí byly pověřeny obecné soudy. Až po vzniku ČR dochází k obnově vrchních soudů, několik let poté je zřízen NSS a v r. 2003 vchází do účinnosti SŘS a dochází k úpravě páté části občanského soudního řádu.

Moderní podoba francouzského správního soudnictví oproti tomu sahá až do období francouzské buržoazní revoluce. Správní soudy v té době však neměli rozhodovací pravomoc, vznikly tak poradní sbory v jednotlivých departmentech, jež projednávaly správní spory, avšak i ty měly dlouhou dobu pouze poradní kompetence. Až o více než 100 let později došlo k druhé separaci pravomocí, kdy Státní rada i tehdejší rady prefektur byly prohlášeny za rozhodující orgány ve správních sporech. Poslední zásadní úpravou správního soudnictví ve Francii bylo zbavení pravomoci Státní rady rozhodovat prvoinstančně. Státní rada se tímto stala odvolacím orgánem.

3.2 Prameny právní úpravy

Hlavním pramenem právní úpravy v České republice je zákon č.150/2002 Sb. – soudní řád správní, který je nejen pramenem procesním, nýbrž i organizačním předpisem. Ustanovení NSS a jeho pravomocí bylo zakomponováno do Ústavy z roku 1991 stejně tak pravomoc občana bránit se proti právní moci. Dalším zákonem, jež

konkrétně upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení je zákon č.99/1963, občanský soudní řád.

Na rozdíl od ČR, kde, jak si můžeme povšimnout, jsou všechny prameny právní úpravy psané, ve Francii byl hlavním pramenem již od r.1872 pramen nepsaný, a to sice Judikatura Státní rady. Procesní pravidla plynoucí z Judikatury Státní rady byla kodifikována přijetím řádu správního soudnictví (*Code de justice administrative*), který je v nynější době hlavním pramenem právní úpravy správního soudnictví. Oproti ČR také nenajdeme ve francouzské Ústavě žádné ustanovení o správním soudnictví či orgánech.

3.3 Organizace správního soudnictví

Prvním hlavním rozdílem v organizaci správního soudnictví je fakt, že správní soudy ve Francii jsou zcela odděleny od soustavy obecných soudů, mluvíme o dualistickém typu soudnictví. V ČR jsou správní soudy součástí soustavy obecných soudů.

Správní soudnictví je v ČR tvořeno dvoustupňovou soustavou soudů. Dle SŘS v České republice správní soudnictví vykonávají specializované senáty či samosoudci uvnitř krajských soudů. Vrcholným orgánem správního soudnictví je Nejvyšší správní soud.

Krajské soudy jsou v ČR zároveň obecnými soudy druhého stupně, kdy rozhodují o odvoláních proti rozhodnutím okresních soudů, které spadají do jejich obvodu. Nejvyšší správní soud funguje *de facto* jako soud odvolací ve věcech rozhodnutí soudů krajských.

Naopak ve Francii funguje třístupňová soustava soudů, kdy správní soudnictví vykonávají správní soudy, odvolací správní soudy a Státní rada. Kromě těchto obecných správních soudů francouzská soudní soustava obsahuje specializované správní soudy, tzv. kvazisoudy, které se soustřeďují na řešení případů ve zvlášť vymezené oblasti, můžeme jmenovat např. Účetní dvůr a Rozpočtový finanční soud. Těmito soudy se Francie podstatně liší od úpravy v ČR.

V obou zemích nalezneme orgán, který řeší kompetenční spory vzniklé mezi soudy. Ve Francii je to kompetenční soud, jež řeší spory vzniklé mezi soustavou obecného soudnictví a soudnictví správního. V ČR takovýto soud neexistuje, nicméně kompetenční spory jsou svěřeny do rukou zvláštního senátu při NSS.

V obou zemích soudci správních soudů prvního stupně rozhodují kolegiálně, pouze výjimečně samosoudcem. Francouzské soudy jsou na rozdíl od našich členěny na 1–8 senátů, členy správních soudů jsou *président de la chambre* a *les conseillers*, jež vykonávají funkci *rapporteur* či *rapporteur public*, přičemž české soudnictví zná pouze

funkci tzv. soudce zpravodaje, který odpovídá funkci *rapporteur* ve Francii. Funkci *rapporteur public* české soudnictví nezná. Krajské soudy v ČR sestávají z předsedy, místopředsedy, předsedů senátů a dalších soudců. Je také zřízena soudcovská rada, jakožto poradní orgán.

Nejvyšší správní soud jakožto vrcholný orgán správního soudnictví ČR má na rozdíl od Státní rady pouze funkci soudní a je členěn do tzv. kolegií dle převládajícího odvětví své činnosti – v současnosti to jsou finančně správní kolegium a sociálně správní kolegium. Státní rada se člení na sekce, jednu soudní a šest správních. Sekce oddělují dvě funkce Státní rady – funkci poradní a soudní.

Členové správních soudů a správních odvolacích soudů ve Francii jsou státní zaměstnanci, jakmile však se jejich aktivita týká správního soudnictví, mají zvláštní nezávislý statut. Soudci správních soudů mají postavení tzv. *magistrats administratifs* a rekrutují se z řad absolventů Národní školy správy – ENA. Na pozici soudce jsou jmenováni a povýšeni dekretem prezidenta republiky. V ČR se speciální podmínky kladou pouze na soudce NSS, touto podmínkou je nejméně desetiletá právní praxe.

Každý správní soud ve Francii spravuje nejvyšší rada. Správu všech správních soudů zcela vykonává Státní rada. Naopak v ČR vrcholný orgán správního soudnictví, NSS, zajišťuje spíše jednotu a zákonnost rozhodování krajských soudů. Žádný orgán jako francouzská nejvyšší rada v ČR nenajdeme, nicméně některé z pravomocí nejvyšší rady vykonává Soudcovská rada, jenž je poradním orgánem NSS.

3.4 Pravomoc správních soudů

Správní soudy ve Francii mají nejen rozhodovací pravomoc, ale také pravomoc poradní. Správní soudy v ČR mají pouze rozhodovací pravomoc. Dalším rozdílem je rozdíl přezkoumávání správních aktů. Až na výjimky mohou francouzské správní soudy přezkoumávat normativní i individuální správní akty. V ČR lze přezkoumat pouze individuální správní akty. Správní soudy ve Francii smějí nařídít správnímu orgánu náhradu škody, v ČR správní soudy tuto pravomoc nemají.

Státní rada má ve Francii jak rozhodovací funkci, tak ale i poradní funkci vůči vládě. Zkoumá návrhy zákonů a nařízení a je povinna posoudit legislativní vládní návrhy. Oproti tomu v ČR NSS má pouze soudní funkci, kdy zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování. NSS sleduje a vyhodnocuje pravomocná rozhodnutí správních soudů.

3.5 Příslušnost správních soudů

V ČR je místně příslušný ten soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který rozhodl v prvním stupni. Výjimku tvoří případy ve věcech důchodového pojištění, zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, dávek státní sociální podpory, dávek pěstounské péče, dávek pro osoby se zdravotním postižením, průkazu osoby se zdravotním postižením, příspěvku na péči a dávek pomoci, kdy je místní příslušnost krajského soudu určena bydlištěm či sídlem navrhovatele.

Francouzský zákoník pro správní a správní odvolací soudy udává, že je místně příslušný ten správní soud, v jehož obvodu má správní orgán, jež vydal napadené rozhodnutí, jinými slovy, který rozhodl v prvním stupni. Zde můžeme vidět, že místní příslušnost soudu je v obou státech stejná, až na výjimky zmíněné výše.

4. ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE

V následující kapitole mé bakalářské práce se zaměřím na rozbor francouzské právní terminologie z oblasti správního soudnictví. Zvolené termíny budu členit do dvou kategorií, a to sice subjekty správního soudnictví a soudní orgány správního soudnictví. Tyto termíny a jejich definice budu primárně hledat v příslušných právních předpisech. Pokud termín nenajdu v právních předpisech, použiji k rozboru terminologickou databázi IATE⁶⁶, nebo výkladové slovníky LAROUSSE⁶⁷ či LE ROBERT⁶⁸. Dalšími zdroji bude právní slovník *Vocabulaire juridique*⁶⁹ či *Dictionnaire juridique* dostupný online⁷⁰. Následně se pokusím najít legální český ekvivalent a oba termíny porovnat. Poté termín přeložím do českého jazyka. K překladu termínu použiji Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník⁷¹ a online dostupný Francouzsko-český slovník.⁷² V závěru analýzy vyjádřím svůj postoj k nabízenému překladu a mnou zvolený překlad použiji ve francouzsko-českém glosáři.

4.1 Subjekty správního soudnictví

FONCTIONNAIRE

Ačkoliv francouzská úprava tento termín často zmiňuje, jeho definice v něm chybí, rozebereme ho tedy s pomocí slovníku. Termín *fonctionnaire* je dle slovníku definován takto: „*agent d'une collectivité publique dont la situation dans la fonction publique est caractérisée par la permanence de l'emploi dans lequel il a été nommé et par sa titularisation dans un grade de la hiérarchie.*“⁷³ Ve volném překladu tedy činitel orgánu veřejné moci, který byl jmenován do stálé funkce a zařazen do platové třídy v hierarchii.

V zákoně č. 234/2014 Sb. o státní službě nalezneme odpovídající definici u termínu státní zaměstnanec v podobě „Státním zaměstnancem je fyzická osoba, která byla přijata do služebního poměru a zařazena na služební místo nebo jmenována na služební místo představeného k výkonu některé z činností uvedených v §5.“⁷⁴

⁶⁶ <https://iate.europa.eu/home>

⁶⁷ <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais>

⁶⁸ <https://www.lerobert.com>

⁶⁹ CORNU, G. *Vocabulaire juridique*. Paris: Quadrige, 2008.

⁷⁰ <https://www.dictionnaire-juridique.com>

⁷¹ LARIŠOVÁ, M. *Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008.

⁷² <https://slovníky.lingea.cz>

⁷³ CORNU, G. *Op. cit.* str. 415-416

⁷⁴ Zákon č.234/2014 Sb. Zákon o státní službě. Hlava I. §6

Ve slovníku můžeme nalézt překlad tohoto termínu ve třech variantách, a to státní úředník, státní zaměstnanec a funkcionář.⁷⁵ Z důvodu významové podobnosti definice s definicí státní zaměstnanec, vybírám překlad státní zaměstnanec.

MAGISTRAT ADMINISTRATIF

Jelikož ani zákon ani slovníky nenabízí definici tohoto právního termínu rozeberu ho slovo po slově. Podstatné jméno **magistrat** slovník vykládá jako: „*tout fonctionnaire ou officier civil investi d'une autorité juridictionnelle, administrative ou politique*“ nebo také „*fonctionnaire exerçant ses fonctions au sein d'une juridiction de l'ordre judiciaire ou administratif et, en particulier, membre de la magistrature du siège ou du parquet*.“⁷⁶ První definici můžeme přeložit jako jakýkoli státní či vyšší úředník jemuž byl svěřen soudní, správní či politický orgán, druhá definice nám říká, že **magistrat** je státní úředník vykonávající své funkce u obecného či správního soudu, zejména člen soudu nebo státního zastupitelství. G. CORNU ve svém výkladovém slovníku nabízí tuto definici: „*Toute personne relevant de l'ordre administratif ou judiciaire, et investie d'une charge publique comportant soit un pouvoir juridictionnel soit le pouvoir de prendre ou de requérir des mesure en vue de l'application des lois ou de l'ordre public*.“⁷⁷ Ve volném překladu je tím myšlen kdokoli v obecném či správním systému soudů, vykonávající veřejnou funkci, zahrnující buď rozhodovací pravomoc, nebo pravomoc přijímat či požadovat opatření pro uplatňování zákonů nebo veřejného pořádku.

Přídavné jméno **administratif** značí: „*ce qui relève de l'administration au sens de la fonction ou des organes*.“⁷⁸ Tedy v překladu vše, co spadá pod správu ve smyslu funkce a orgánů.

Český soudní systém tento status soudce nezná, koncepčně mu odpovídá termín soudce ve správním soudnictví.

⁷⁵ LARIŠOVÁ, M. Op. cit. str. 72

⁷⁶ <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/magistrat/188252> citováno 8.7.2021

⁷⁷ CORNU, G. Vocabulaire juridique. Paris: Quadriga, 2008. str. 566

⁷⁸ CORNU, G. Op.cit. str. 29

CHAMBRE

Francouzský *Code de justice administrative* termín **chambre** neupravuje, budu tedy čerpat jeho definici ze slovníku, který tento termín definuje jako: „*Subdivision d'une juridiction, d'un tribunal*“⁷⁹ neboli oddělení soudnictví, soudu.

Tento termín je slovníky překládán jako sněmovna, komora či senát soudu.⁸⁰ V případě mé práce volím český ekvivalent senát soudu, protože se jedná o funkční ekvivalent. Termín sněmovna ani komora se v České republice u tohoto funkčního ekvivalentu nežívá.

PRÉSIDENT

Jelikož francouzský zákon tento termín zmiňuje, avšak nedefinuje, použiji zde definici, kterou nabízí výkladový slovník LAROUSSE. Termín **président** slovník definuje jako: „*Personne qui préside une assemblée, une réunion, un tribunal, dont elle dirige les délibérations ou les travaux.*“⁸¹ V češtině tento termín můžeme přeložit jako: osoba, která předsedá shromáždění, schůzi, tribunálu, jehož jednání nebo práci řídí.

Koncepčně tomuto termínu dle zákona č.6/2002 Sb. odpovídá v ČR termín předseda.⁸²

Proto souhlasím se slovníkem, který tento termín překládá jako předseda.⁸³

VICE-PRÉSIDENT

Z předchozího termínu jsme zjistili, že podstatné jméno *président* znamená předseda.

Vice-président znamená: „*Personne chargée de seconder et, éventuellement, de remplacer le président.*“⁸⁴ V překladu tedy osoba odpovědná za pomoc a případné nahrazení předsedy.

Dle zákona⁸⁵ funkčním ekvivalentem bude termín místopředseda.

⁷⁹ <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/chambre/14530> citováno 10.7.2021

⁸⁰ LARIŠOVÁ, M. Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str. 36

⁸¹ <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/président/63713> citováno 12.7.2021

⁸² Zákon č.6/2002 Sb. Zákon o soudech a soudcích.

⁸³ <https://slovníky.lingea.cz/francouzsko-cesky/président> citováno 13.7.2021

⁸⁴ <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/vice-président/81827> citováno 13.7.2021

⁸⁵ Zákon č.6/2002 Sb. Zákon o soudech a soudcích.

Souhlasím tedy s terminologickou databází IATE, která nám nabízí překlad místopředseda.⁸⁶

RAPPORTEUR

Zákon zmiňuje, že někteří soudci mohou zaujímat funkci *rapporteur*, avšak definici tohoto statusu v *Code de justice administrative* chybí. Pro rozbor tohoto slova použiji slovník LE ROBERT: „*Personne qui rend compte d'un procès, d'un projet de loi, qui rédige ou expose un rapport.*“⁸⁷ V překladu je to osoba, která píše a podává zprávu o procesu či návrhu zákona.

Obdobnou funkci zmiňuje zákon č.182/1993 Sb., který tuto osobu nazývá soudce zpravodaj.⁸⁸

Český ekvivalent soudce zpravodaj nabízený slovníkem⁸⁹ bude tedy správný.

RAPPORTEUR PUBLIC

Článek L7 Code de justice administrative vymezuje *rapporteur public* následovně: „*Un membre de la juridiction, chargé des fonctions de rapporteur public, expose publiquement, et en toute indépendance, son opinion sur les questions que présentent à juger les requêtes et sur les solutions qu'elles appellent.*“⁹⁰ V překladu je to tedy člen soudu, který je touto funkcí pověřen veřejně a zcela nezávisle vyjadřovat svůj názor na otázky vyplývající z daného případu a na řešení tohoto případu.

Český soudní systém takovouto funkci člena soudu nezná, jedná se tedy o neekvivalentní lexikum.

Vzhledem k neexistenci legálního českého ekvivalentu jsme nuceni si vytvořit vlastní překlad. Zvolila jsem použití doslovného překladu, tedy kalku a dospěla jsem k termínu veřejný zpravodaj.

⁸⁶ <https://iate.europa.eu/search/result/1627023853977/1> citováno 13.7.2021

⁸⁷ <https://dictionnaire.lerobert.com/definition/rapporteur> citováno 14.7.2021

⁸⁸ Zákon č.182/1993 Sb. Zákon o ústavním soudu.

⁸⁹ LARIŠOVÁ, M. Op. cit. str. 146

⁹⁰ Code de justice administrative, ve znění pozdějších předpisů

AUDITEUR

V případě pojmu **auditeur** použijeme výklad, který nabízí slovník, tím je: „*Celui qui dans une assemblée délibérative où il est nouvellement admis sans en être encore membre à part entière, écoute pour s'instruire avant de parler.*“⁹¹ Slovník dále rozvádí tento právní termín přímo pro Státní radu, a to následovně: „*Personne qui, recrutée à l'issue de ses études à l'École nationale de l'Administration (ENA), occupe le degré inférieur de la hiérarchie du personnel au Conseil d'État.*“⁹² V překladu je touto osobou ten člen soudu, který na poradním shromáždění, kam je nově přijat, ale ještě není řádným členem, poslouchá před tím, než promluví. Upřesnění týkající se Státní rady můžeme přeložit jako: Osoba, která po absolvování ENA je zaměstnána na nižší pozici ve Státní radě.

V České republice je dle zákona č.6/2002 Sb. funkčním ekvivalentem tohoto termínu, termín justiční čekatel⁹³, tedy začínající soudce před složením justiční zkoušky

Právní slovník nabízí více variant překladu tohoto termínu, a to sice auditor, posluchač či soudce Státní rady či Účetního dvora.⁹⁴ Volím vlastní překlad justiční čekatel, který je legálním ekvivalentem v českém zákoně.

MAÎTRE DES REQUÊTES

Zde stejně jako u předchozího pojmu použijeme k vymezení výrazu **maître des requêtes** slovník. Ten obsahuje tuto definici: „*Membre du Conseil d'État occupant dans la hiérarchie un rang intermédiaire entre celui d'auditeur et celui de conseiller*“⁹⁵ neboli člen Státní rady zaujímající v hierarchii postavení mezi funkcí, jež vymezuje termín *auditeur* a funkcí *conseiller*.

Vzhledem k neexistenci českého funkčního ekvivalentu je nutné vytvořit vlastní překlad. Po zkoumání funkce *maître des requetes* ve správním soudnictví volím překlad soudce Státní rady se specifickou pravomocí.

⁹¹ CORNU, G. Vocabulaire juridique. Paris: Quadriga, 2008. str. 92

⁹² CORNU, G. Op. cit. str. 92

⁹³ Zákon č.6/2002 Sb. Zákon o soudech a soudcích. Hlava II. §109-117

⁹⁴ LARIŠOVÁ, M. Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str. 28

⁹⁵ CORNU, G. Op. cit. str. 569

CONSEILLER

Conseiller je dle slovníku „*magistrat siégeant à la Cour de cassation, à la cour d'appel et dans certaines juridictions administratives (Conseil d'État, Cour des comptes)*).

“⁹⁶Je jím tedy soudce, který zasedá u Kasačního soudu, odvolacího soudu a u některých správních soudů (Státní rady, Účetního dvora).

Překladový slovník jako jeden z překladů termínu **conseiller** nabízí obecný termín soudce u cour d'appel, Cour de cassation nebo Conseil d'État⁹⁷ a já s tímto překladem souhlasím.

PREMIER CONSEILLER

Definice tohoto termínu je obsažena v zákoně, přesněji v soudním řádu správním ve znění: „*Les premiers conseillers sont nommés au choix après inscription au tableau d'avancement parmi les conseillers qui justifient de trois années au moins de services effectifs dans le corps et ont atteint le 6e échelon de leur grade.*“⁹⁸ **Premier conseillers** jsou jmenováni na základě výběru po registraci v tabulce povýšení z řad **conseillers**, kteří mají nejméně tříletou praxi v orgánu a dosáhli šestého stupně v hierarchii.

Vzhledem k neexistenci funkčního ekvivalentu v ČR, je nutné si vytvořit vlastní překlad. Jak jsme zjistili výše, termín **conseiller** značí soudce u cour d'appel, Cour de cassation, nebo Conseil d'État. **Premier** nám slovník překládá jako první.⁹⁹ Nabízel by se překlad první soudce u zmiňovaných soudů, jímž bývá obvykle předseda, nicméně z výše zmíněného víme, že překlad předseda se skrývá pod termínem *président*. Vzhledem k obsahu termínu, který nám poskytuje zákon tak přeložíme termín *premier conseiller* jako soudce 7. stupně u cour d'appel, Cour de cassation, nebo Conseil d'État.

⁹⁶ CORNU, G. Vocabulaire juridique. Paris: Quadrige, 2008. str. 216

⁹⁷ LARIŠOVÁ, M. Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str. 42

⁹⁸ Čl. R 234-2, Code de justice administrative

⁹⁹ <https://slovníky.lingea.cz/francouzsko-cesky/premier>

CONSEILLER D'ÉTAT

V zákoně můžeme najít tento termín v čl. L 121-4 soudního řádu správního, kde je řečeno, že kandidáti na tuto funkci musí kromě jiných podmínek mít nejméně 25letou praxi.¹⁰⁰ Definice však v zákoně chybí.

Slovník vymezuje termín *conseiller d'État*, jako: „*Celui qui occupe le grade le plus élevé dans la hiérarchie des membres du Conseil d'État avant les auditeurs et les maîtres des requêtes.*“¹⁰¹ V českém jazyce tedy ten, kdo má nejvyšší postavení v hierarchii členů Státní rady, stojí tedy před *les auditeurs et les maîtres des requêtes*.

Vzhledem k neexistenci Státní rady v České republice se nabízí hledat významovou podobnost s funkcí člena odpovídajícího orgánu, tedy NSS. Avšak nejvyšším soudcem NSS je předseda NSS, který může být pouze jeden, kdežto členů soudu s funkcí *conseiller d'État* může být dle zákona vícero. V tomto případě není možné najít funkční český ekvivalent.

Při překladu termínu *conseiller d'État* je zapotřebí vytvoření vlastního českého ekvivalentu. Vzhledem k definici tohoto termínu volím překlad nejvyšší soudce Státní rady.

ASSESEUR

Právníkový slovník termín *assesseur* rozebírá takto: „*le nom donné à l'un comme à l'autre des deux magistrats qui, dans une formation collégiale, assistent le juge qui préside l'audience.*“¹⁰² Překlad říká, že je to označení jednoho či druhého ze dvou soudců, kteří jsou v senátu nápomocni soudci, který předsedá soudnímu líčení.

Pro tento termín nabízí právníkový slovník překlad přisedící či poradce¹⁰³, já se však přikláním k termínu přisedící, který je dle zákona č.6/2002 Sb. o soudech a soudcích v této souvislosti běžně užívaný a představuje tak funkční ekvivalent.

¹⁰⁰ L 121-4 Code de justice administrative

¹⁰¹ CORNU, G. Vocabulaire juridique. Paris: Quadriga, 2008. str. 216

¹⁰² <https://www.dictionnaire-juridique.com/definition/assesseur.php> citováno 18.7.2021

¹⁰³ LARIŠOVÁ, M. Op. cit. str. 24

4.2 Soudní orgány správního soudnictví

TRIBUNAL ADMINISTRATIF

Prvním termínem z kategorie francouzské soudní orgány, který jsem vybrala je *tribunal administratif*. Ani zde tento termín nerozebírá zákon, tudíž se zaměříme na slovníkovou definici, která zní: „*jurisdiction administrative de droit commun chargée d'examiner toutes les affaires contentieuses en matière administrative, sauf celles que la loi attribue expressément à une autre juridiction.*“¹⁰⁴ Tuto definici můžeme přeložit jako správní soud odpovědný za posouzení všech sporů ve správních věcech, vyjma těch, které zákon výslovně přiděluje jinému soudu.

V české úpravě zákona by těmito soudům funkčně koncepčně odpovídaly krajské soudy, jelikož právě ty jsou soudy prvního stupně správního soudnictví. Jelikož jsou ale zároveň soudy obecnými, tento překlad zvolit nelze.

Volím tedy opisný překlad správní soud prvního stupně, který shodně nabízí právnický slovník.¹⁰⁵

COUR ADMINISTRATIVE D'APPEL

Pro vymezení následujícího termínu *cour administrative d'appel* je nutné ho analyzovat po částech pomocí výkladového slovníku.

Přídavné jméno *administratif* jsme si již vymezili výše jako správní.

Termín *cour d'appel* slovníky již znají, a proto můžeme tyto dvě části rozebrat najednou. Slovník vymezuje toto slovní spojení jako: „*les juridictions du second degré qui connaissent par la voie de l'appel des demandes tendant à la réformation partielle ou à l'infirmité des jugements rendus par les juridictions du premier degré*“¹⁰⁶ neboli soudy druhého stupně, které prostřednictvím odvolání projednávají žádosti o změně nebo zrušení rozsudků vynesných soudy prvního stupně.

Vzhledem k tomu, že v ČR neexistují správní odvolací soudy, ale je možnost podat pouze kasační stížnost¹⁰⁷, nemůžeme najít ani funkční ekvivalent tohoto termínu. Když si však termín rozebereme na dvě části jako při vymezování jeho obsahu, můžeme souhlasit

¹⁰⁴ <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/tribunal/79522#176435> citováno 18.7.2021

¹⁰⁵ LARIŠOVÁ, M. Francouzsko-český, česko-francouzský právnický slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str. 183

¹⁰⁶ <https://www.dictionnaire-juridique.com/definition/cour-d-appel.php> citováno 20.7.2021

¹⁰⁷ Zákon č.150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní Hlava III. §102

s terminologickou databází IATE, která překládá termín *cour administrative d'appel* jako správní odvolací soud.¹⁰⁸

CONSEIL D'ÉTAT

Bohužel ani u tohoto termínu, nelze nalézt definici v zákoně. Termín *Conseil d'État* budeme analyzovat dle slovníku, ten jej definuje jako „*institution reprise de l'Ancien Régime par la Constitution du 22 frimaire an VIII et qui assume aujourd'hui la double fonction de conseiller du gouvernement et de juridiction supérieur de l'ordre administratif*“,¹⁰⁹ v překladu tedy instituce převzatá z Ancien Régime Ústavou 22 frimaire an VIII, která přebírá dvojí funkci – poradní vůči vládě a nejvyšší soudní funkci ve správním soudnictví.

V České republice by mohl být odpovídajícím funkčním ekvivalentem Nejvyšší správní soud, jelikož je také vrcholným orgánem správního soudnictví. Termín však nemůžeme přeložit jako NSS, jelikož nesplňuje druhou funkci, a to poradní funkci vůči vládě.¹¹⁰ Není možné tedy pro tento termín najít legální český ekvivalent.

Slovník překládá termín *Conseil d'État* doslovným překladem jako Státní rada¹¹¹ a já vzhledem k běžnému užívání tohoto překladu v ČR s tím souhlasím.

TRIBUNAL DES CONFLITS

S rozborem dalšího slovního spojení nám opět pomůže výkladový slovník. CORNU poskytuje následující definici termínu *Tribunal des Conflits*: „*Juridiction paritaire composée de conseillers d'État et de conseillers a la Cour de cassation, présidée en cas de partage par la Garde des Sceaux, ministre de la Justice, et chargé de trancher en vertu du principe de séparation des autorités administrative et judiciaire.*“¹¹² Překlad nám říká, že je to soud složený z nejvyšších soudců Státní rady a soudců Kasačního soudu, kterému předsedá Garde des Sceaux, tedy ministr spravedlnosti, a který je odpovědný za rozhodování na základě zásady oddělení správních a soudních orgánů.

¹⁰⁸ <https://iate.europa.eu/search/result/1627023853977/1> citováno 20.7.2021

¹⁰⁹ CORNU, G. Vocabulaire juridique. Paris: Quadrige, 2008. str. 215

¹¹⁰ Zákon č.150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní Hlava I. §12

¹¹¹ LARIŠOVÁ, M. Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. str. 42

¹¹² CORNU, G. Op. cit. str. 936

Ačkoliv neexistuje v ČR orgán, který by se podobal svou funkcí tomu francouzskému, české soudnictví zmiňuje takové spory a zákon č.131/2002 Sb. o nich říká: „*Kompetenční spor projedná a rozhodne o něm zvláštní senát složený ze tří soudců Nejvyššího soudu a tří soudců NSS.*“¹¹³

Ačkoliv vidíme, že je v ČR ustanoven zvláštní senát při NSS, který by mohl být funkčním ekvivalentem, není možné tento francouzský soudní orgán takto přeložit, jelikož jeho složení není totožné. Jelikož však soud rozhoduje o kompetenci soudních orgánů, souhlasím s překladem právního slovníku kompetenční soud.¹¹⁴

JURIDICITONS ADMINISTRATIVES D'EXCEPTION

Z důvodu úplnosti si vymezíme také termín *juridictions administratives d'exception*. Toto celé slovní spojení není definováno ani v zákoně ani ve slovníku, proto ho budeme analyzovat po částech.

Přídavné jméno *administratif* jsme si již přeložili jako správní.

Zbývá nám tedy rozebrat druhou část tohoto slovního spojení. Právní slovník definuje termín *jurisdiction d'exception* takto: „*Jurisdiction ne pouvant connaître que des affaires qui lui ont été spécialement attribués par un texte*“¹¹⁵ neboli soud, který může projednat pouze věci, které mu byly výslovně určeny. Jelikož v českém soudním systému takové soudy nemáme, setkáváme se zde opět s neexistencí funkčního ekvivalentu.

Právní slovník neposkytuje překlad celého slovního spojení, a tak si musíme vytvořit vlastní český ekvivalent. Volím překlad specializované správní soudy.

¹¹³ Zákon č.131/2002 Sb. Zákon o rozhodování některých kompetenčních sporů §2

¹¹⁴ LARIŠOVÁ, M. Op. cit. str. 41

¹¹⁵ CORNU, G. Vocabulaire juridique. Paris: Quadriga, 2008. str. 528

5. FRANCOUZSKO-ČESKÝ GLOSÁŘ

Následující francouzsko-český glosář obsahuje pojmy a slovní spojení rozebraná v předešlé kapitole obohacená o několik dalších z oblasti správního soudnictví. Glosář je řazen abecedně dle francouzských pojmů a je rozdělen na dva sloupce. První sloupec zastupuje již zmíněné francouzské termíny včetně příslušného rodu a pravý sloupec představuje mnou vybraný překlad do českého jazyka.

A

Assesseur m.

Přisedící

Auditeur m.

Justiční čekatel

C

Chambre f.

Senát

Chambres régionales des comptes

Regionální účetní komory

Conseil d'État m.

Státní rada

Conseiller m.

Soudce u Státní rady, odvolacího soudu či Kasačního soudu

Conseiller d'État m.

Nejvyšší soudce Státní rady

Cour administrative d'appel f.

Správní odvolací soud

Cour des comptes f.

Účetní dvůr

Cour de discipline budgétaire et financière f.

Rozpočtový a finanční soud

Cour nationale du droit d'asile f.

Národní soud pro právo na azyl

F

Fonctionnaire m.

Státní zaměstnanec

J

Juridictions administratives
d'exception f.

Specializované správní soudy

M

Magistrat administratif m.

Soudce ve správním soudnictví

Maître des requêtes m.

Soudce Státní rady se specifickou pravomocí

O

Office française de protection des réfugiés et apatrides f.

Francouzský úřad pro ochranu uprchlíků a osob bez státní příslušnosti

Ordre des médecins m.

Lékařská komora

Ordre des architectes m.

Komora architektů

P

Premier Conseiller m.

Soudce 7. stupně u Státní rady, odvolacího soudu či Kasačního soudu

Président m.

Předseda

R

Rapporteur m.

Soudce zpravodaj

Rapporteur public m.

Veřejný zpravodaj

Recours en annulation m.

Žaloby na zrušení správního aktu

Recours en appréciation de la légalité et en interprétation m.

Žaloby na posouzení zákonnosti správního aktu a interpretaci

Recours de plein contentieux m.

Žaloby na zrušení či změnu správního aktu

Recours pour excès de pouvoir m.

Žaloby pro překročení pravomoci

T

Tribunal administratif m.

Správní soud prvního stupně

Tribunal des conflits m.

Kompetenční soud

V

Vice-président m.

Místopředseda

ZÁVĚR

Primárním cílem této práce byla analýza správního soudnictví České republiky a Francie a následné porovnání obou systémů. V úvodu mnou byla stanovena hypotéza, že nalezneme mnoho odlišností mezi správním soudnictvím České republiky a Francie.

Sekundárním cílem byla analýza příslušné právní terminologie, jež se týkala zejména nalezení či vytvoření vhodného českého ekvivalentu k danému právnímu termínu z oblasti správního soudnictví.

Práce byla rozčleněna na čtyři kapitoly, které se dále dělily na podkapitoly dle konkrétního tématu.

První a druhá kapitola se věnovala správnímu soudnictví České republiky a Francie. Kapitoly pojednávaly o čtyřech konkrétních oblastech správního soudnictví v obou zemích – o historickém vývoji správního soudnictví, o základních pramenech právní úpravy, organizaci správního soudnictví, a nakonec o pravomoci a příslušnosti jednotlivých soudních orgánů.

Po provedení komparativní analýzy obou právních systémů, bylo v oblasti historického vývoje správního soudnictví zjištěno, že moderní podoba správního soudnictví Francie se začala vyvíjet dříve než u nás. Z hlediska pramenů právní úpravy analýza ukázala podobnost ve stěžejním pramenu upravujícím správní soudnictví a absenci jakéhokoli ustanovení o správním soudnictví ve francouzské Ústavě. Porovnána byla také organizace správního soudnictví, kde se ukázalo mnoho rozdílů jak v organizaci soudnictví obecně, tak v organizaci jednotlivých soudních orgánů správního soudnictví. Lišily se také pravomoci správních soudů vzhledem k existenci poradní pravomoci francouzských správních soudů. Poslední porovnávanou oblastí byla příslušnost jednotlivých soudů, která byla totožná v obou zemích.

Analýza ukázala, že nejvíce rozdílů lze najít v organizaci správního soudnictví, avšak najdeme rozdíly i v jiných oblastech. Můžeme říct, že analýza potvrdila moji hypotézu, kterou jsem si stanovila v úvodu mé práce, i přesto, že v mnoha věcech jsou oba systémy správního soudnictví totožné.

Čtvrtá kapitola byla věnována rozboru příslušné právní terminologie. Konkrétně se věnovala rozboru termínů z oblasti subjektů správního práva a soudních orgánů správního soudnictví. V této části se potvrdila moje hypotéza týkající se neexistence jednoznačných českých funkčních ekvivalentů zvláště pro termíny subjektů správního práva, které značně zkomplikovaly překlad těchto termínů. V mnoha případech jsem měla problém

najít definici příslušného českého ekvivalentu, z důvodu nedostatku potřebných zdrojů. Přístup k těmto zdrojům byl omezený z důvodu zamezení přístupu studentů do databáze Národní knihovny, což značně zkomplikovalo moji práci. Pro překlad jednotlivých termínů bylo nezbytné pochopit správně jejich význam a smysl v celkovém obsahu. Poslední částí práce byl dvojjazyčný francouzsko-český glosář.

Tato práce nezahrnuje podrobný rozbor správního soudnictví obou zemí, ale jsou rozebrány pouze základní aspekty. Práce neobsahuje popis průběhu správního řízení, který by jistě ukázal další odlišnosti obou soudních systémů. Práce tedy může sloužit jako základ pro podrobnější analýzu problematiky správního soudnictví a jeho terminologie.

RÉSUMÉ

L'objectif principal de ce mémoire était d'analyser le système de justice administrative de la République tchèque et de la France et de comparer ensuite les deux systèmes judiciaires. Dans mon introduction j'ai formulé une hypothèse selon laquelle nous trouverons de nombreuses différences entre le pouvoir judiciaire administratif de la République tchèque et celui de la France.

L'objectif secondaire était une analyse de la terminologie juridique pertinente. Cette analyse concernait en particulier la recherche ou la création d'un équivalent tchèque approprié au terme juridique pertinent.

Ce mémoire était divisé en quatre chapitres. Les deux premiers chapitres traitaient de la justice administrative des deux pays. Concrètement, cette partie traitait quatre domaines spécifiques de la justice administrative – l'évolution historique, les sources de la législation, l'organisation et le pouvoir judiciaire et la compétence des organes administratifs.

La description des deux systèmes judiciaires est suivie dans le troisième chapitre de l'analyse comparative. Les différences entre les deux systèmes de justice administrative sont analysées. L'analyse mentionne aussi les aspects similaires par exemple la compétence des tribunaux administratifs. L'analyse montre que l'organisation du système de justice administrative présente les plus grandes différences entre les deux pays.

Le quatrième chapitre a été consacré à l'analyse de la terminologie juridique pertinente. Il a notamment analysé les termes employés dans le domaine des entités de droit administratif et des organes judiciaires. L'analyse portait sur 13 termes tirés du domaine des entités de droit administratif et 5 termes tirés du domaine des organes judiciaires. L'objectif de cette analyse était de trouver l'équivalent fonctionnel tchèque du terme. Dans plusieurs cas, il était nécessaire de créer mon propre équivalent fonctionnel tchèque. La dernière partie de ce mémoire est un glossaire franco-tchèque contenant les termes juridiques utilisés dans la justice administrative ainsi que la traduction tchèque choisie.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

České právní normy:

- Zákon č. 150/2002 Sb. Zákon soudní řád správní dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz>
- Ústavní zákon č.1/1993 Sb. dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz>
- Zákon č. 6/2002 Sb. Zákon o soudech a soudcích dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz>
- Zákon č.99/1963 Sb. Zákon občanský soudní řád dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz>
- Usnesení č.2/1993 Sb. dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz>
- Zákon č.234/2014 Sb. Zákon o státní službě dostupný z <https://www.zakonyprolidi.cz>
- Zákon č.131/2002 Sb. Zákon o rozhodování některých kompetenčních sporů dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz>
- Zákon č.549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz>
- Zákon č.151/2002 Sb., Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz>

Francouzské právní normy:

- Code de justice administrative dostupný z <https://www.legifrance.gouv.fr>
- Code des tribunaux administratifs et des cours administratives d'appel dostupný z: <https://www.legifrance.gouv.fr>

Slovníky:

- CORNU, G. Vocabulaire juridique. Paris: Quadriège, 2008.
- LARIŠOVÁ, M. Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008.
- HENDRYCH, D. Právní slovník. Praha: C.H. Beck, 2003.

Diplomová práce:

- NOVOTNÁ, S. Organizace soudnictví s aspektem na správní oblast v komparaci ČR a Francie. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Právnická fakulta. Vedoucí práce: JUDr. Monika Horáková, Ph.D.

Monografie:

- SLÁDEČEK, V. Správní soudnictví v České republice a ve vybraných státech Evropy. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010.
- SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. Soudnictví: historie, současnost, perspektivy. Praha: Eurolex Bohemia, 2004.
- PÍTROVÁ, L. a POMAHAČ, R. Evropské správní soudnictví. Praha: C.H. Beck, 1998.
- SCHELLEOVÁ, I. Organizace soudnictví a právní služby. Brno: Alfa Publishing, 2006.
- ZOULÍK, F. Soudy a soudnictví. Praha: C.H.Beck, 1995.
- ODENT, B., TRUCHET, D. La justice administrative. 2. vydání. Paris: Presses Universitaires de France, 2008.
- VINCENT, J. Institutions judiciaires: organisation, juridictions, gens de la justice. Paris: Dalloz, 2003.

Internetové zdroje:

- <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais-monolingue>
- <http://www.nssoud.cz>
- <https://www.zakonyprolidi.cz>
- <https://justice.cz>
- <https://www.conseil-etat.fr>
- <http://www.justice.gouv.fr>
- <https://iate.europa.eu/home>
- <https://www.lerobert.com>
- <https://www.dictionnaire-juridique.com>
- <https://slovníky.lingea.cz>
- <https://www.ilaw.cas.cz>
- <https://www.czso.cz>